

ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Луцький національний технічний університет

***Анотація.** Охарактеризовано значення управлінського обліку в системі управління підприємством. Обґрунтовано, що саме управлінський облік та звітність є основними в процесі інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень. Розглянуто поняття управлінської звітності та інших видів не фінансової звітності. Наголошено на важливості управлінської облікової політики.*

Ключові слова: управління; управлінський облік; управлінська звітність; облікова політика.

ACCOUNTING ASPECTS OF ENTERPRISE MANAGEMENT

***Abstract.** The importance of management accounting in the enterprise management system is described. It is substantiated that management accounting and reporting are the main in the process of information support of management decisions. The concept of management reporting and other types of non-financial reporting is considered. The importance of management accounting policies is emphasized.*

Keywords: management; managerial accounting; management reporting; accounting policy.

Управління будь яким економічним суб'єктом потребує належного інформаційного забезпечення. Зокрема, це стосується інформації про результати господарських процесів – постачання, виробництво, збут, а також і інших об'єктів обліку та управління. Основним джерелом інформаційного забезпечення системи управління є бухгалтерський облік, як одна із функцій управління, а саме управлінський (внутрішньогосподарський) облік. При цьому, ефективність роботи економічних суб'єктів залежить і від правильного підходу як до процесу управління в цілому, так і процесу прийняття управлінських рішень.

У науковому колі значення обліку в процесі управління розглядають з фінансової та управлінської точок зору. Дослідженням теорії і практики, методики й організації управлінського обліку та звітності, інформаційного забезпечення системи управління займалися Задорожний З.М.В., Крупка Я.Д. [1], Куцик П.О. [2], Калюжна Н.Г. [3], Кучерява М.В. [4], Макаренко В.Ю. [5], Нестеренко О.О. [6], Садовська І.Б., Нагірська К.Є. [7,8] та інші.

Згідно Закону України [9] «внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством» [9].

Інформація управлінського обліку систематизується у відповідній звітності – управлінській звітності, яка використовується для прийняття управлінських рішень. При цьому, призначення управлінської звітності залежить від мети її формування, а склад і наповнення від потреб управління.

Досить часто поняття управлінської звітності трактують ширше, що залежить від обсягів охоплення даних підприємства для складання звітності і кінцевого користувача. Так, Куцик П.О. пропонує використовувати термін «внутрішньокорпоративна управлінська звітність – це система взаємопов'язаних показників, що визначають фінансові та інші (виробничі, технологічні тощо) результати діяльності корпоративного об'єднання в грошовому та натуральному вимірах, що ґрунтуються на відображенні поточних і передбачуваних явищ (подій) господарської діяльності корпоративного об'єднання загалом і в розрізі сегментів управлінського поділу (види діяльності; види продуктів виробництва; підприємства, що входять до його складу; центри відповідальності, для потреб управління тощо)» [2].

Разом з тим, все більше для управлінських потреб акцентують увагу на формуванні зовсім інших видів звітності – не фінансової звітності, інтегрованої звітності. Як зауважує Садовська І.Б. «управлінський облік є основним постачальником релевантної облікової і не фінансової інформації для ефективного прийняття рішень задля підтримки і збільшення вартості економічного суб'єкта» [8].

Обґрунтовує необхідність застосування показників саме не фінансової звітності Кучерява М.В. «порядок розкриття результатів оцінки якості фінансової звітності через відображення таких даних у не фінансовій звітності підприємств, зокрема у звіті про управління. Розкриття інформації про ефективність системи управління якістю на підприємстві, яка включає у тому числі результати оцінки, створить передумови для посилення відповідальності керівництва підприємства за якість

фінансової звітності та сприятиме зростанню іміджового значення не фінансової звітності для підприємства» [4].

У своїх дослідженнях Макаренко В.Ю. під інтегрованою звітністю розуміє «норму корпоративної звітності, яка описує процес, який базується на інтегрованому мисленні, в результаті якого створюється інтегрований звіт, який надає комплексну інформацію про те, як стратегія, управління, результати та перспективи організації діяльності в контексті зовнішнього середовища, використовуючи капітали, ведуть до створення вартості протягом короткострокового, середньострокового і довгострокового періоду, що дає можливість оцінити ефективність прийнятих управлінських рішень та визначити стратегічні аспекти розвитку» [5]. З цього приводу Нестеренко О.О. зауважує, що ключовим поняттям терміну «інтегровано звітність» є інтегрований звіт, значення якого полягає у наданні інформаційної підтримки в пошуку резервів сталого розвитку і вдосконаленні діяльності підприємства за означеними напрямками» [6].

Садовська І.Б. та Нагірська К.Є. вважають, що «професійні фахівці з управлінського обліку мають забезпечити менеджмент економічних суб'єктів інформацією про фактори впливу на зростання вартості бізнесу, які необхідно враховувати при плануванні, бюджетуванні, діяльності та підготовці бухгалтерської та описової документації для складання інтегрованої звітності. Відповідно, фахівці з управлінського обліку несуть відповідальність перед стейкхолдерами та іншими зацікавленими особами за власне професійне судження, яке є основним індикатором підготовленої інформації для прийняття управлінських рішень» [8].

Отже, для належного інформаційного забезпечення системи управління слід застосовувати таку облікову систему, яка відповідає поточним та стратегічним потребам менеджменту, що забезпечить прийняття належних управлінських рішень. При цьому, ведення управлінського обліку на практиці вимагає формування належної його облікової політики, яка є своєрідним захистом не лише управлінського обліку, а й обліку в цілому при будь-яких зовнішніх перевіряках. Для інформаційних потреб системи управління при формуванні індивідуальної управлінської облікової політики економічного суб'єкта слід передбачити детальне розкриття не лише методики управлінського обліку, а й інших його складових – аналізу, бюджетування і контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Задорожний З-М.В., Крупка Я.Д. та ін. Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації : монографія. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2020. 295 с.
2. Куцик П.О. Сучасне трактування, склад і особливості формування управлінської звітності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. Львів. 2014. № 797. С. 248-254.
3. Калюжна Н.Г. Адекватність як інтегральна характеристика якості управлінської інформації: теоретичні передумови забезпечення. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. №2. С. 108-120.
4. Кучерява М.В. Оцінка якості фінансової звітності: методичні підходи та організація: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2019. 24 с.
5. Макаренко В.Ю. Організаційно-методичне забезпечення формування інтегрованої звітності: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Харків, 2019. 25 с.
6. Нестеренко О.О. Методологія та організація формування інтегрованої звітності: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Харків, 2018. 40 с.
7. Садовська І.Б. Розвиток теорії, методології і практики управлінського обліку: інституціонально-інжинірингові аспекти: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Київ, 2018. 39 с.
8. Садовська І.Б., Нагірська К.Є. Розвиток управлінського обліку та роль бухгалтерського судження в умовах світових інтеграційних процесів. *Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної економічної інтеграції*: збірник тез доповідей всеукр. наук.- практ. конф. (10 жовтня 2019 р.) / відп. ред. Є.В. Калюга. К.: НУБіП України, 2019. 343 с. С. 146-148.
9. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 05.02.2022).

Тлущкевич Наталія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту, Луцький національний технічний університет, Луцьк, e-mail: n_tluchkevych@ukr.net.

Tluchkevych Nataliia V. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Accounting and Auditing, Lutsk National Technical University, Lutsk, e-mail: n_tluchkevych@ukr.net.